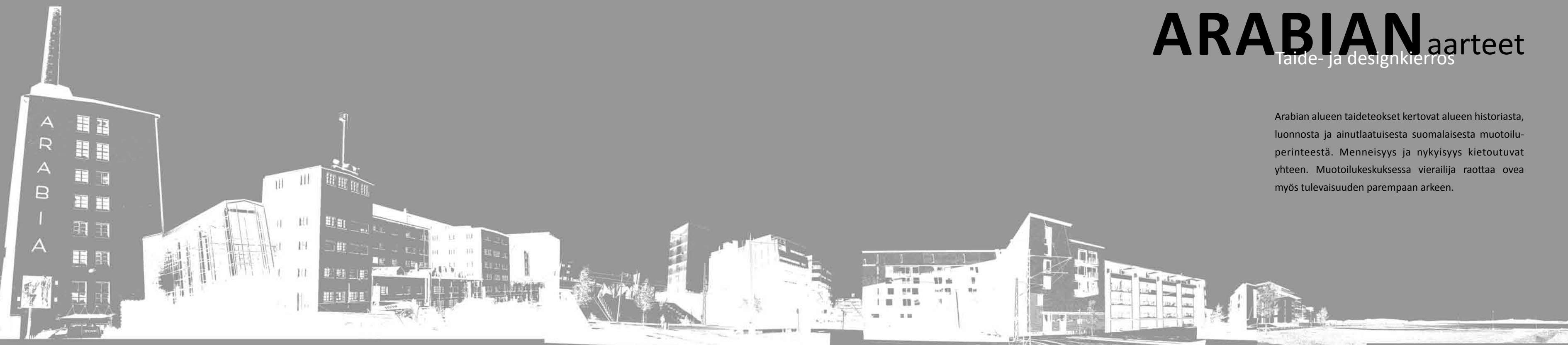

ARABIAN aarteet

Taide- ja designkierros

Arabian alueen taideteokset kertovat alueen historiasta, luonnosta ja ainutlaatuisesta suomalaisesta muotoilu- perinteestä. Menneisyys ja nykyisyys kietoutuvat yhteen. Muotoilukeskuksessa vierailija raottaa ovea myös tulevaisuuden parempaan arkeen.

En koskaan tiennyt, ennen kuin lähdin. Puun lehteen oli kirjoitettu: tule. Jo ensimmäisestä kivistä löysin sanan; vademecum. Kulje kanssani. (mukailltu tekstilainaus Tuula Isohannin Arabia -runosta)

kuva Päivi Kiuru

1. KERAAMINEN JÄRVI

Taidekierros alkaa Arabiakeskuksen (sisäänkäynti Hämeentie 135 A) sisätiloista, Rut Brykin valkoisen keramiikkateoksen edestä. Teos on hissien vieressä, tehtaanmyymälän seinällä. Tehdaskorttelin infopistettä vastapäätä on Arabianrannan pienoismalli. Arabiakeskuksesta löytyy useiden tehtaanmyymälöiden lisäksi kahvila, ravintola, suosittu Aralis-kirjasto, asiamiesposti Artebian myymälässä ja WC:t.

2. KAUNIS VALO

Kierros jatkuu sisältä ulos Arabiankadulle laskeutuvien portaiden yläpään, jossa sijaitsee väliaikainen, puulevyistä tehty Rihla-teos (2). Täältä voi ihailla merta ja Arabianrannalle tyyppillistä hienoa valoa. Edessä on Kaj Franckin aukio, takana Arabian tehtaan päärakennus. Sen ylimmässä kerroksessa sijaitsee Kaj Franckin työhuone. Franck uskoi funktionalismiin ja halusi suunnitella joka kotiin sopivia, pinoutuvia astioita. Arabian vuonna 1873 perustettu tehdas kuuluu nykyään Fiskars-konserniin. Tasanteelle näkyy myös Heltech-rakennuksen värikäs, legomainen seinä, joka on koottu valmiista teräslevyistä (arkkitehti Pentti Kareoja ja taiteilija Markku Pääkkönen).

3. KUTSUVA KÄPYTIKKA

Kun kävelee portaat alas ja kääntyy vasemmalle Arabiankadulle, voi ottaa suunnan kohti iloista taideteosta Käpytikka-talon julkisivussa. Vuonna 2009 valmistuneessa Käpytikassa on kehitysvammaisten nuorten ensiasuntoja ja taideteoksen kotitalon julkisivuun on suunnitellut Annika Bergvik-Forsander (3a). Matkan varrella oikealla puolella on ensin MS-talo, jonka seinässä Kaisu Koiviston työ Pisarat (3b). Seuraava rakennus on Loppukiri, yhteisöllinen senioritalo, jonka asukkaat ovat voineet vaikuttaa asuntojensa suunnitteluun. Julkisivun taideteos kokoa asukkaiden ajatuksia elämästä. Arabian tehtailla muotoilijana työskentelevän Pekka Paikkarin työn nimi on Cataracta (3c).

4. SAUNA TUULENPESÄLLÄ

Vastapäätä, Muotoilijankadun ja Arabiankadun kulmassa, on yllättävä tuulenpesä. Markku Hakurin suunnitteleman taideteoksen lisäksi kyseessä on taloyhtiön yhteisten saunatilojen parveke. Yksi Arabianrannan innovaatio ovat taloyhtiöiden yhteiset saunatilat talojen ylimmissä kerroksissa. Kierros jatkuu Muotoilijankatua pitkin, kohti Vanhankaupungin lahtea ja rantaa.

5. AAVIKON TUULI

Tuuli ja Kivi Sotamaan isokokoinen teos, punainen Sirocco näkyy Käpytikka-talon avoimen porraskäytävän takaa. Kierteinen Sirocco tuo pihan liikkeen, joka tiivistyy esinemäiseksi ulkotilaksi.

6. TAIKAKIVET MEREN ÄÄRELLÄ

Posliinipihan rannanpuoleiseen pergolatilaan johdattavat maasta pilkottavat pronssista valetut elementit. Lähelle vesirajaa muodostuu näköala- ja oleskelupaikka, jossa elementit näkyvät kokonaisuudessaan ja toimivat ”pyörähtelevinä” istuinkivinä oleskelijoille.

7. KASVEJA HERBAARIOSSA

Eeva Kaisa ja Timo Berryn teokset tuovat sisäänkäyntieihin muistumia herbarioista, kasvien keräämisestä ja niistä oppimisesta. Ne on toteutettu graafinen betoni -tekniikalla. Samalla tekniikalla on toteutettu terassikerroksen julkisivuelementteihin ruokokuvioinen raportti.

8. KORSIA RUOVIKOSTA

Muotoilijanpihan teokset ovat Jere Saarelaisen porrashuoneiden ikkunoihin hiekkapuhallustekniikalla toteuttamia piirroksia erityyppisistä kaisloista. Pimeänä aikana niihin sytyvät valot tekevät korkeista lasipinnoista pitsimäisiä ja kaislojen varjot kuvastuvat sisäänkäyntien kohdalle. Pihakokonaisuutta täydentää ympäristötaideteos, joka koostuu suojaisesta paikasta muurin vieressä. Asukkaiden teoksen tuomat nimikkokivet muodostavat zemmäisen polkukuvion.

9. PÄHKINÄPENSAS, TAMMI JA TERVALEPPÄ

Käännyttään oikealle etelään viereiseen Birger Kaipiaisen pihaan, jossa kolmen talon kokonaisuutta yhdistävässä Pertti Metsälammen taideteoksessa tutustutaan alueen puuharvinaisuuksiin. Paitsi luonnossa, puut lehtivät myös seinustoilla, ja niiden oksistoja voi ihailla porraskäytävien ikkunoissa. Birger Kaipiaisen runsas ornamentikka on suomalaisille tuttu mm. Arabian klassisesta Paratiisi-astiastosta.

10. OPISKELIJOIDEN KOTIPUU

Birger Kaipiaisen pihasta kävellään Kaj Franckin kadulla sijaitsevan kauppakorkeakoulun opiskelija-asuntola Kyterinrannan sisäänkäynnin kohdalle. Läpikulkukäytävän seinässä ylhäällä on Lauri Astalan pronssinen taideteos Kotipuu. Linnut ovat löytäneet Astalan teoksen osana olevan linnunpöntön. Asuntolan käytävillä on viiden valokuvaajan valokuvateoksia, joista tarkkasilmäinen huomaa ainakin yhden reittiä kiertäessään.

11. ARABIAN LEIMOJEN JÄLJILLÄ

Rantaan laskeutuvaa nurmiterassia rytmittää kahdeksan Howard Smithin värikäs metalliteosta. Lisäksi kadun alkuosassa, sinisten laatoitettujen seinien muodostamassa tilassa, voi tarkastella Arabian tehtaan muotoilijoiden käden jälkiä. Teoksen seinien ulkpuolet on toteutettu graafinen betoni -tekniikalla ja ne esittävät Arabian muotoilijoiden signeerauksia ja tehtaan leimoja.

kuva Elina Aalto

kuva Tuomo Sovell

kuva Anni Siirtola

12. MELKEIN LENTÄVÄ MATTO

Rantamuurin tuntumassa olevan matonmuotoisen mosaiikkityön tekijä on Elina Aalto. Tilateos on kooltaan 11 x 6 metriä ja muistuttaa itämaista mattoa. Siitä voi etsiä kuviovierheitä kuten aidosta matosta. Arabian matto sai ympäristöiteen kunniakirjan vuonna 2007.

13. YHTEISÖLLISET ULKOSEINÄT

Seuraava kolmen pistetalon piha, Gunnel Nymanin piha 2, on yhteisöllinen taideprojekti, jonka toteuttamisessa asukkaat ovat itse olleet mukana. Taiteilijoiden (Johanna Hyrkäs ja Tiina Kuhanen) ja asukkaiden yhteistyönä syntyivät niin asuntojen persoonalliset ovet kuin sabluunamaalaustekniikalla toteutetut julkisivujen seinäkuviotkin. Kuviot vievät ajatukset varhain menehtyneen suunnittelija Gunnel Nymanin koristemaalimaan.

14. KERTO VAT SIRPALEET

Gunnel Nymanin kadun talojen 4 ja 8 läpikulkukäytävien reliefiteoksiin on taiteilija Anne Siirtola itse kerännyt Arabian astioiden palasia Vanhan kaupungin lahtea ympäröiviltä niityiltä. Ne toimivat ennen jättömaana, mm. Arabian tehtaan särkynneille tuotteille. Vanhimmat sirpaleet ovat 20-luvulta. Arjen palasia -teokset vangitsevat katsojan punaisten tiilien keskeltä.

15. SEINÄT PUHUVAT PYÖRÄILYSTÄ

Kirsi Kivirran teoksella on runollinen nimi: Seinät puhuvat seinät ja Kesät talvet. Yhteispiha 2:n punasavitiiliin on painettu eri-ikäisten pyöräilijöiden omia pyöräilytekstejä. Porrashuoneiden teoksissa ympäröivä maisema on tuotu sisälle rakennukseen. Käsin valmistettujen keramiikkalaattojen kuva-aiheena on Arabianrannan maisema: veden ja maan kohtaaminen.

16. UUDENLAINEN URBAANI PUISTO

Robert Wilson on yksi maailman merkittävimmistä ohjaajista ja lisäksi tunnustettu ja palkittu kuvataiteilija. Hän on syksyllä 2012 valmistuvan Tapio Wirkkalan puiston suunnittelija. Kohteessa käytetään klassisia puistosuunnittelun teemoja aivan uudella tavalla. Asuinrakennuksien ja tehdasalueen ympäröimään, suoraan puiston puistoon tullaan korkeiden porttien läpi. Laiturimaiset polut vievät puiston neliomäiseen tapahtumien keskukseen - kuin meressä uivalle saarelle. Yhdysvaltalainen Wilson kutsuu taitavalla tavalla suomalaisen luonnon ja valon urbaaniin puistoon.

Akateemikko Tapio Wirkkala (1915-1985) tunnetaan monilajakkuutena ja nerokkaana muotoilijana. Häntä on kutsuttu ”puun ja lasin runoilijaksi”. Wirkkala toimi myös Taideteollisen korkeakoulun johtajana ja oli Milanon triennaalien moninkertainen voittaja.

kuva Johnny Korhonen

kuva Päivi Kiuru

17. MAISEMA PERGOLASTA

Wirkkalan puistosta jatketaan takaisin kohti rantaa. Tiina Veräjänkorvan pergolamainen teos Siniset hetket sijaitsee Toini Muonan kadun päässä ja se kehystää Vanhankaupunginlahden tauluksi. Teos on koottu kookkaista, yksittäisistä keraamisista elementeistä, joista osa toimii levähtämispaikkoina. Keraamikko Toini Muona työskenteli Arabian tehtailla aina eläkkeelle jäämiseensä saakka.

18. KOVINTA GRANIITTIA

Japanilaisen, Suomessa asuneen Chiaki Kobinatan teos yhdistää pehmeät muodot ja kovan materiaalin. Taiteilija toivoo, että pyöreät, maanpintaa muistuttavat muodot houkuttelevat koskettamaan teosta. Teokseen käytetty kivi on kovinta suomalaista mustaa graniittia.

19. MUUTTUNUT RANTAVIIVA

Arabian ranta – taideteos sijaitsee alueen ensimmäisellä yhteispihalla. Päivi Kiurun, Maarit Mäkelän ja Johanna Rytkölen 12 metriä pitkä teos kertoo paitsi rantaviivan ja laiturin aikaisemmasta paikasta myös Arabian tehtaiden historiasta. Keraamisille pinnoille on painettu valokuvia tehtaan työntekijöistä ja rakennuksista.

20. ARABIANRANNAN KARTTA

Kierros ohittaa porraskäytävät ja niiden taideteokset. Useimmille vierailijoille näkymättömiksi jäävissä teoksissa on mm. valokuvateoksia ja graafinen betoni -tekniikalla toteutettuja betoniseinäelementtejä. Graafinen betoni on Taideteollisessa korkeakoulussa opiskelleen Samuli Naamangan innovaatio ja sitä on käytetty tässä kohteessa ensimmäistä kertaa. Naamanka ja Päivi Kiuru ovat toteuttaneet graafiseen betoniin mm. sinisen Arabianrannan kartan. Graafinen betoni -tekniikkaa näkyy reitillä teollisena sovelluksena ulkona, Gunnel Nymanin pihan rannanpuoleisten talojen seinäpinnoissa.

21. KIERRÄTYSTAIDETTA KOTIOVELLA

Hannu Aaltosen (21a) sisäänkäyntien edustalla sijaitsevat installaatiot koostuvat lasilautasten valurautamuoteista tehdyistä teräskukista. Ne muistuttavat tavaroiden kierrätyksestä ja uusioikäytöstä tässä opiskelijoiden ja tutkijoiden asuinrakennuksessa. Myös porraskäytävien seinille sijoitetut Mirja Niemelän Lehtisade-teoksen (21b) keraamiset laatat on valmistettu osittain erilaisista mm. metalliteollisuudelta yli jääneistä aineista. Viiruilehti, Repalehti, Täplälehti ja Soikiolehti kuvastavat luonnon monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä.

22. VIIKIN LINNUT

1500-luvun Helsingin synkkä Hirsipuunkallio on saanut peitokseen 82 pronssista valettu lintua. Arabiankadun puolelle kiinnitetyt pienoisteokset kuvaavat kaikkia niitä lintulajeja, jotka pesivät Vanhankaupunginlahdella vuonna 2000. Lintuparatiisi on taiteilija Jukka Vikbergin työ (22a). Lauri Saarisen suunnittelema aita (22b) suojaa putoamiselta.

23. ARABIAN TEHTAAN PIIPPU

Kierros päättyy Arabian tehdaskortteliin, jota ennen voi ihailla alueen maamerkkiä – Arabian 50 metriä korkeaa piippua. Designmuseon kuuluva Arabian museo sijaitsee Tehdaskorttelin ylimmässä kerroksessa (aukioloajat ja hinnat, www.designmuseo.fi).

24. TAIDETTA KIRJASTOSSA

Kierrokseen voi liittää vierailun Aralis-kirjastossa. Petri Hytösen teos (24a) koostuu viidestä lasimaaluksesta kirjastosalin lasiseinällä. Siluettikuvien sisään maalatut toiset kuvat luovat mielikuvia paikasta, tilanteista ja tunteuksista. Riikka Kevon lasimosaiikkitaulut (24b) yhdistävät Arabian alueen Helsingin keskustaan, sillä teosten materiaali on koottu mm. Tuomiokirkon ja Tennispalatsin purkurakennuksista. Taulut on ripustettu kirjastosalin katorakenteisiin, missä ne muodostavat ilmaan ikkunarivistön.

Kierroksen kesto on itse kävelynä noin 1 tunti, opastettuna 1,5 tuntia. Arabianrantaan pääsee Helsingin keskustasta raitiovaunuilla 6 ja 8 sekä busseilla 68, 71 ja 71V. Bussi 74 lähtee Hakaniemestä.

Sisältö ja teksti: Arabianrannan taidekoordinaattori, TaT, Tuula Isohanni, 2010
Toimitus: Sari Snellman, FM
Taitto: Päivi Kiuru, TaM
Lähteet: Isohanni, Tuula. *Taiteellinen toiminta osana asuinympäristön suunnittelua, tapaus Arabianranta, Helsinki*. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino 2006
Toinen painos, 2011
Paino: Art-Print Oy, Helsinki

www.arabiahelsinki.fi

taik.aalto.fi/services/arabianranta
www.arabia.fi
www.iittala.fi

Arabianrannan Taidekoordinointi
Tietoa muotoilijoista
Tietoa muotoilijoista

kuva Annika Bergvik-Forsander

kuva Päivi Kiuru

kuva Tuomo Sovell

kuva Markku Hakurin

kuva Eeva Kaisa

kuva Päivi Kiuru

kuva Timo Berry

kuva Jere Saarelainen

kuva Päivi Kiuru

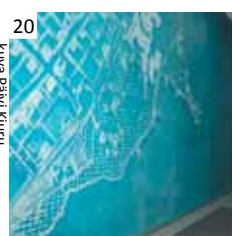
kuva Tiina Veräjänkorva

kuva Päivi Kiuru

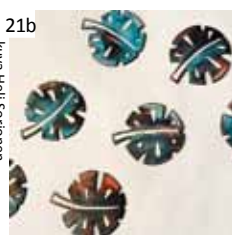
kuva Päivi Kiuru

kuva Päivi Kiuru

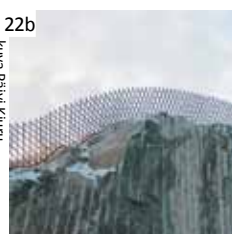
kuva Hannu Aaltosen

kuva Mirja Niemelä

kuva Jukka Vikberg

kuva Päivi Kiuru

kuva Päivi Kiuru

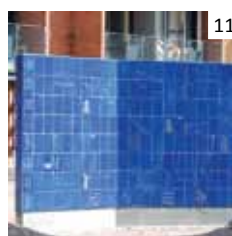
kuva Petri Hytönen

kuva Riikka Kevon

kuva Pertti Metsälä

kuva Pertti Metsälä